

Konsekvenser af lovforslag om folkehøjskoler for elever med handicap

Lovforslaget giver dels mulighed for åbning af nye seniorhøjskoler og indeholder dels ændringer af reglerne vedr. støtte til mennesker med handicap. Det fremgår af bemærkningerne, at ændringerne af den specialpædagogiske støtte og specialundervisning er udtryk for et ønske om forenkling og ikke en besparelse.

Det er positivt, at der fra ministeriets side er et ønske om at give flere mennesker og flere seniorer mulighed for at tage på højskole. Det vil forhåbentlig også komme seniorer med handicap til gavn.

Den anden del af forslaget, der omhandler specialpædagogisk støtte og specialundervisning vækker derimod stor bekymring, da det vil medføre, at mennesker med handicap har forringede muligheder for at tage på højskole.

Centrale ændringer i lovforslaget for elever med handicap

1. § 27, stk.1., støtte til elever med særlige behov eller med lettere handicap, ophæves fra 1. januar 2021
2. Der indføres et supplerende grundtilskud til alle skoler, uanset størrelse og profil, på 60.000 kr. fra 1. januar 2021 som kompensation for bortfald af stk.1.
3. Timesatsen til § 27, stk. 2, som er støtte til elever med svære handicap, reduceres med 1/5 fra 912 til ca. 730, og den vil blive indfaset fra 1. januar 2020 over tre år. Reduktionen begrundes med, at ministeriet ikke vurderer, at støttelæreren har brug for forberedelsestid.
4. Støtten til hjælpemidler bortfalder 1. januar 2019

Ændringer til § 27, stk. 1

Ophævelse af §27.1 vil i praksis fratage elever med særlige behov, eller med lettere psykiske eller fysiske udfordringer, muligheden for at komme på højskole.

Det er bekymrende at specialundervisning til mennesker med særlige behov og til mennesker med lettere handicap forsvinder ved at man ophæver §27.1.

Lovforslaget lægger op til, at den nuværende mulighed for individuel ansøgt specialpædagogisk støtte efter lovens §27, stk. 1 afskaffes og erstattes af et generelt tilskud på 60.000,- til samtlige højskoler, uanset om de har elever med behov for specialpædagogisk støtte.

Et generelt tilskud, som ikke er begrundet i et konkret behov og hvor det ikke kontrolleres, at midlerne går til specialpædagogisk støtte, vil med stor sandsynlighed blive anvendt af de fleste skoler, som et generelt driftstilskud, som ikke vil komme unge med handicap til gode.

Der er omkring 70 højskoler, der hver vil få 60.000 kr. Det svarer til ca. 4 mio. kr. At fordele ca. 4 mio. ud på skoler, som ikke har nogen som helst forpligtelse til at anvende midlerne på elever med handicap, vil reelt betyde, at de midler fratages de relativt få højskoler, som gør en ekstraordinær indsats for unge med handicap. Det er helt uacceptabelt.

Ændringer til § 27, stk. 2

En lavere takst til specialundervisning af elever med svære handicap vil give ringere kvalitet i undervisningen. Især to forhold har betydning:

- 1) Undervisning uden forberedelse forringer kvaliteten.*
- 2) Timelærere frem for fuldtidsansatte lærere forringer kvaliteten - især i det særlige kostskolemiljø, der kendetegner højskolerne.*

I ministeriets udkast vedrørende nedsættelse af 27.2-taksten vurderer ministeriet, at der ikke er behov for forberedelsestid til specialundervisningslæreren. Al undervisning kræver forberedelse, og specialundervisning er ingen undtagelse, snarere tværtimod, idet der er en lang række individuelle hensyn at tage til elever med betydelige handicap.

Hvis der ikke er forberedelsestid, er det ikke undervisning. Ekstra hænder i en undervisningstime er en stor hjælp, men det er ikke specialundervisning, idet undervisning kræver forberedelse.

Skoler, der i dag varetager opgaven, gør det meget forskelligt. Ministeriet påpeger, at mange bruger et to-lærersystem, og det giver meget mening i højskolesammenhænge, hvor svært handicappede skal deltage i en undervisning af bred almen karakter. Ofte, når der er to lærere i en undervisningstime, vil den ene lærer forberede indholdet og forløbet af undervisningen – altså ”grundpakken” for eleverne – mens specialundervisningslæreren forbereder det særlige materiale, det særlige forløb og de særlige hensyn der skal tages til eleven eller eleverne med et svært handicap. Det klares ikke blot ved at have et ekstra sæt hænder i undervisningen. Eksempler:

- Specialundervisningslæreren i madlavning laver billedopskrifter til elever, der ikke kan læse, han forbereder et anderledes forløb af timen til eleven, hvis handicap indebærer koncentrationsbesvær eller et stort konfliktniveau.
- Specialundervisningslæreren i idræt laver et særligt træningsprogram til eleven med rollator, der fx skal have et særligt fysisk træningsforløb i noget af timen for at kunne deltage i den fælles hockeykamp i resten af timen.
- Etc. etc. Specialundervisning kræver forberedelse!

Konsekvenserne ved at fjerne forberedelsestiden vil være et betydeligt ringere undervisningstilbud til eleverne.

En anden konsekvens af en lavere takst er, at skoler, der i dag ansætter fuldtidsansatte højskolelærere til at varetage opgaven, i højere grad vil være nødsaget til at ansætte timelærere for at økonomien kan hænge sammen. Timelærere har ikke samme tilknytning til skolen, og de deltager ikke i samme grad i kostskolelivet som de fuldtidsansatte. Det vækker bekymring, da det alt andet lige vil forringe højskoleopholdet for elever med de mest omfattende former for handicap.

Bortfald af støtte til hjælpemidler

Lovforslaget foreslår, at den nuværende mulighed for at søge om støtte til hjælpemidler afskaffes ud fra et argument om, at denne mulighed kun benyttes i meget få tilfælde. Det vil efter vores opfattelse være fuldstændig urimeligt, hvis der ikke er lovgivningsmæssig hjemmel til, at eleverne kan få støtte til nødvendige hjælpemidler, særligt tilrettelagte undervisningsmidler etc. Det vil oplagt forringe muligheden for, at unge med handicap kan deltage i højskoleophold.

Dernæst vil det være i lodret konflikt med et af dansk handicappolitiks grundprincipper: sektoransvarlighedsprincippet – dvs. princippet om, at den ansvarlige sektor/institution også er ansvarlig for, at der kan ydes de nødvendige hjælpemidler og andre hjælpeforanstaltninger, som udspringer af, at man deltager i en aktivitet i den pågældende sektor/institution.

Derfor er det helt afgørende, at hjemlen til at kunne søge støtte til hjælpemidler bevares.

DH mener

Der er ingen tvivl om, at mange mennesker får fantastiske oplevelser under et højskoleophold, i mødet med andre mennesker i ligeværdige fællesskaber. Det gælder for alle mennesker; unge, voksne og seniorer. Men eller uden handicap.

Det foreliggende lovforslag vil ramme de højskoler, der har taget et særligt ansvar for at inkludere mennesker med handicap. Og værst af alt vil det forringe mulighederne for at elever med handicap kan gå på højskole.

Baggrunden for lovforslaget er, at ordningerne er administrativt tunge. DH vil gerne være med til at se på en mere hensigtsmæssig tilskudsstruktur. Det vigtigste er at sikre nogle fornuftige rammer for at højskolerne fortsat kan inkludere mennesker med handicap.